

INFOKORTTI 5

Maanomistajan mahdollisuus vaikuttaa

kaivosvetoomus.fi

Maanomistajan mahdollisuus vaikuttaa

Tilanne nyt

- Lakiesitys esittää maanomistajan vaikutusmahdollisuuksien parantamiseksi yrityksen järjestämää avointa tiedotustilaisuutta.
- Lisäksi 10 vuoden malminetsinnän jälkeen kysytään maanomistajien suostumusta malminetsintään. 50 %:n suostumus riittää.

Tilanne tulisi olla

- Yrityksen tulisi neuvotella malminetsintäluvan tutkimuksien sijainnista, vakuuksista ja korvauksista maanomistajan kanssa, Ruotsin mallin mukaisesti. Ristiriitatilanteet ratkaisisi kaivosviranomainen.
- Suostumuksen suurempi prosenttimäärä vähentäisi paikallista vastakkainasettelua.
- Maanomistajan tulisi pystyä kieltäytymään malminetsinnästä silloin kun se kohdistuu yhteiskunnan kannalta ei-kriittiseen mineraaliin.

- Kaivoslakiesityksessä esitetään, että "Ehdotuksella on myönteisiä vaikutuksia kansalaisten tiedonsaantiin kaivoslain mukaisista hankkeista, koska esityksessä ehdotetaan yleisölle avoimien tilaisuuksien järjestämistä vuosittain kaivosluvan ja malminetsintäluvan alaisista hankkeista ja kullanhuuhdonnasta. Tilaisuuksien järjestämisvelvoitteella edistetään jokaisen oikeutta terveelliseen ympäristöön sekä **mahdollisuutta vaikuttaa elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon** (perustuslain 20 §:n 2 momentti)."¹
- Olisi hyvä, että pelkän yksisuuntaisen tiedotustilaisuuden järjestämisen sijaan **malminetsintäyritys veloitettaisiin neuvottelemaan tutkimusten sijainnista** maanomistajan kanssa, kuten Ruotsissa. Neuvottelua olisi hyvä käydä myös **korvauksista ja vakuuksista**.
- Maanomistaja tuntee alueensa parhaiten: Parantamalla maanomistajien mahdollisuuksia vaikuttaa toiminnan sijoittumiseen omalla maallaan vähennetään malminetsinnän ympäristö- ja sosiaalisia vaikutuksia. **Maanomistajalla säilyy jonkinlainen vaikutusvalta maa-alueeseensa.**
- Yksityiskohtainen suunnitelma tulisi toimittaa myös malminetsintälupahakemukseen, jotta sitä voidaan arvioida myös laajemmin.
- Malminetsintäyrityksiä on hyvin erilaisista taustoista ja erilaisista maista. Niiden välillä on **suuria eroja siinä, miten muiden osapuolien haittoja pyritään vähentämään.**
- Neuvotteluun velvoittamista tukee se, että pelkkä tiedotustilaisuus ja asukkaiden kuuleminen ei varmista, että yritys toimii haittojen vähentämiseksi, kun niitä ei siihen veloiteta. Pelkkä tiedotustilaisuus ei varmista

1 Hallituksen esitys kaivoslaista 2022, s. 71.

maanomistajan mahdollisuutta vaikuttaa elinympäristöön koskevaan päätöksentekoon².

- Lakiluonnoksessa esitetään, että 10 vuoden malminetsinnän jälkeen jatkoluvan ehtona olisi maanomistajien suostumus, joka täyttyisi, jos vähintään puolet maa-alueen kiinteistöjen omistajista antaa suostumuksensa³. Pekka Vihervuori esittää selvityksessään, että osuus olisi 2/3 maanomistajista⁴.

Suostumusprosentin nostaminen olisi perusteltua paikallisen vastakkainasettelun vähentämiseksi.

- Silloin, kun malminetsintä kohdistuu kaivannaiseen, joka ei ole yhteiskunnan raaka-ainehuollon kannalta merkittävä (ks. kiertotalous-infokortti), ja siis että sille ei voisi saada pakkolunastuslupaa, tulisi maanomistajan suostumusta pitää kunkin maa-alueen malminetsintäluvan myöntämisen ehtona.
- Tämä on perusteltua, sillä jos maanomistaja ei tässä tilanteessa (jossa siis etsittäisiin ei-kriittistä mineraalia, joka ei ole yhteiskunnan raaka-ainehuollon kannalta olennainen) aio myydä maatansa, **olisi malminetsintäluvan myöntäminen alueelle tarpeetonta puuttumista maanomistajien oikeuksiin⁵.**

2 Hallituksen esitys kaivoslaista 2022, s. 71: "Ehdotuksella on myönteisiä vaikutuksia kansalaisten tiedonsaantiin kaivoslain mukaisista hankkeista, koska esityksessä ehdotetaan yleisölle avoimien tilaisuuksien järjestämistä vuosittain kaivosluvan ja malminetsintäluvan alaisista hankkeista ja kullanhuhdonnasta. Tilaisuuksien järjestämisvelvoitteella edistetään jokaisen oikeutta terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon (perustuslain 20 §:n 2 momentti)."

3 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaivoslain muuttamisesta, 31.5.2022 s. 51

4 Intressivertailu kaivoslain lupaprosessin osana, 2022, s. 32

5 www.kho.fi/fi/index/paatokset/vuosikirjapaatokset/1386569683651.html